

b) På triumfbågens norra del, östra väggen (vid sidan av en människofigur; runföljden 6 cm lång, 4 cm hög):

olauir

c) På södra väggen i koret, V om korportalen (ovanför gravhällen G 29; runföljden 24 cm lång, intill 3,5 cm hög):

þaupi : i braipūmīum

R. 4 þ kan möjligen ha varit b.

»Ihesus Nasareus», d. v. s. Jesus från Nasaret. Samma inskrift förekommer på en kyrkvägg i Lye (G 104).

»Jacobus» och »Laurencius» avse förmodligen aposteln Jakob (festdag 25 juli) och helgonet-martyren Larurentius (S:t Lars, med festdag 10 aug.). Som personnamn ha de formen *Jakaup* (*Jakob*, se G 13) och *Lafrans* (S 1, 9, 35).

»Olav» torde däremot avse en verklig person, vars gestalt ristaren till på köpet har ritat av på kyrkväggen i en naiv teckning.

32. Anderse, Fide sn.

Pl. 12.

Litteratur: O. v. Friesen, Anteckningar 1923 (UUB).

Äldre avbildning: O. v. Friesen och J. W. Hamner foto 1923 (ATA).

Fragment av en runristad gravhäll. Funnet vid rivning av ett flistakshus vid Anderse, tillvarataget av kyrkoherde K. Österberg i Öja och förvarat av honom i Öja prästgård. Det granskades där av O. v. Friesen den 10 juli 1923. Det söktes förgäves 1944 och 1961 såväl vid Öja prästgård som i Botarve hembygdsgård.

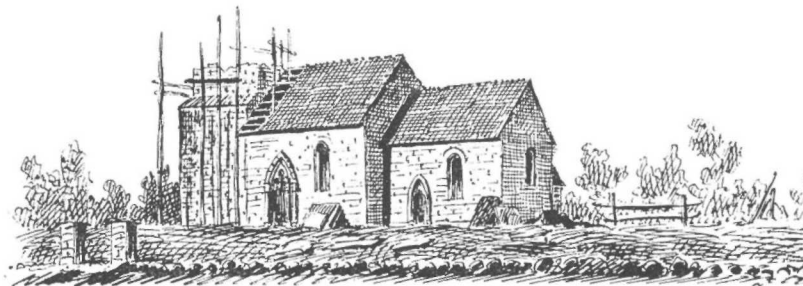
Kalksten. Fragmentets bredd 0,53 m, höjd 0,47 m. Mitt på stenen finns nedre delen av ett kors med början av korsfoten.

Inskrift:

... o : sunutahr ...

»... o söndag (d. v. s. söndagsbokstav för året) ...»

Av första runan finns endast nedre bistaven i behåll, men dess placering ger otvivelaktigt vid handen, att runan har varit o. Inskriften har innehållit en datering. Den har kommit till under ett år, då söndagsbokstaven var runan o (d. v. s. lat. D).

Näs kyrka.

Den äldsta uppgiften om gravhällar med runor vid Näs kyrka finns i Hilfelings reseberättelse 1799 (F m 57: 6). Sedan han har omtalat G 33 och meddelat dess inskrift, fortsätter han: »2^{ne} Stenar lågo strax innanföre kyrkodören, men af Tramp så utsletne at man med möda kunde se om Runor derpå funnits, men intet fullt ord kunde med säkerhet läsas.» Liljegren uppför i sina *Runurkunder* dessa två stenar med nummer L 1787 och L 1788, utan känd inskrift. Carl Säve antecknar dem i sin förteckning som S 159 och S 160, »ej återfunna».

Kyrkoinventarium 1830: »Likstenar i kyrkan 8, på kyrkogården 16, bland hvilka en runsten, svårigen läslig.» Sannolikt är det G 33, som avses.

Carl Säve har år 1844 endast påträffat G 33. Men 20 år senare lämnade hans broder Per Arvid Säve i sin reseberättelse 1864 det första meddelandet om G 34; den hade blivit funnen på kyrkogården år 1856.

33. Näs kyrka.

Pl. 10.

Litteratur: L 1789, S 158. C. G. Hilfeling, Resejournal 1799 (F m 57: 6), s. 97 f.; N. J. Ekdahl, Resa på Gotland 1826 (ATA), s. 6; Kyrkoinventarium 1830 (ATA); C. Säve, Brev till P. A. Säve den 20/10 1856 (hs R 623: 5 i UUB, s. 561); P. A. Säve, Gotland 1864 (hs S 40 n i UUB), s. 48, Reseberättelse 1864 (ATA), s. 164; Länsmansrapport till Konungens Befallningshavande i Gotlands län 24/5 1884 (ATA); O. v. Friesen, Anteckningar 1922, 1923 (UUB); V. Jansson, Runsten från Bro socken, Gotland (i: APhS 10, 1935, s. 7 f.); L. Hellberg, De gotländska ortnamnen på -städe och -städar (i: Namn och Bygd 46, 1958), s. 31, 86, Om språklig och saklig ortnamnsforskning (1960), s. 29.

Äldre avbildning: O. v. Friesen och J. W. Hamner foto 1923 (ATA).

Runristad gravhäll. Den ligger nu på kyrkogården invid kyrkväggen på kyrkans norra sida.

Ljusgrå kalksten, med jämn, vacker yta. Längd 2,15 m, bredd 1,19–1,14 m. På mittytan är stenen prydd med två kors.

Stenen har ursprungligen legat »sunnanom kyrkan» (Ekdahl). År 1864 stod den »vid chor-muren» (P. A. Säve). Mot slutet av 1800-talet blev den bortförd och använd som trappsten vid Sigsarve gård. Den fördes på 1890-talet tillbaka till kyrkan och fick troligen då sin nuvarande plats.

Stenen har omkring 1750 på nytt använts som gravsten, och den har då fått en ny inskrift nedanför de båda medeltida korsen. Där står med latinska bokstäver (antikva):

»Christus är mitt lif och döden är min winning. Philip: 1 v: 21.

Anno 1754 D: 29 october døde före ... Lars ... ns ålder ... des kära hustru ... rlig och gudfruchtig Barbro Maria Clasdotter Göring. Denne sten tillhör husbonden Iacob N. S.: den yngre Sigsarfwe.»